

Turfan'daki Karız Kanalları müze haline getirildi

Doğu Türkistan'ın **Turfan** bölgesindeki Karız Kanalları, yeraltı su kaynaklarını değerlendiren eski sulama tesisleridir. Çin Seddi ve Beijing-Hangzhou Büyük Kanalı'yla birlikte Antik Çin'in Üç Büyük Mimari Eseri olarak kabul edilen Karız Kanalları, müze haline getirildi. Turfan'da kısa süre ziyaretçilere açılan en büyük Karız Kanalları Müzesi'nde, bu yeraltı sulama sisteminin tarihi kapsamlı şekilde anlatılıyor.

Kurak ve rüzgarlı havanın hakim olduğu ve yerüstü su kaynaklarının son derece kısıtlı olduğu Turfan bölgesinde yaşayan insanlar, Karız Kanalları'nı yaparak kuraklık ve şiddetli rüzgarların yol açtığı buharlaşmayı asgari düzeye indirip, tarlalara güvenli su kaynağı sağladılar. Karız kanalları, dik kuyu, yeraltı ve yerüstü kanalları ile barajlardan oluşuyor.

Doğu Türkistan genelinde bir zamanlar sayıları 1784'e ulaşan Karız kanallarının sayısı, günümüzde 614'e inmiş durumda. Yeraltı su seviyesinin durmadan düşmesiyle birlikte Turfan bölgesinde bulunan 404 Karız kanalından yalnızca 195'i hala kullanılabilir. Karız kanallarının kurtarılıp korunma altına alınması, **Doğu Türkistan**'ın kurak bölgelerinin karşı karşıya buldukları acil bir görev haline geldi.

Turfan bölgesinde ziyaretçilere açılan Karız Kanalları Müzesi, bölgede en çok bilinen Miyim Hacı Karız Kanalı'nın aşağı kesiminde kuruldu. Karız kanallarının tipik bir örneği olan Miyim Hacı Kanalı, 25 kilometre uzunluğundadır ve günde yaklaşık 4.3 hektarlık alanı sulayabilecek kapasiteye sahiptir. Toplam 2 milyon 400 bin yuana mal olan Karız Kanalları Müzesi, 100 metreden uzun yeraltı gezi tüneli, 500 metrekare genişliğindeki yerüstü sergi salonu, üzüm bağları koridoru ve üzüm kurutma odaları gibi bölümlerden oluşuyor.

Burada bulunan eşya, resim ve similatörler, Karız kanallarının yapısı, coğrafi dağılımı ve işlevi ile hakkında yapılan araştırmaları ve elde edilen sonuçları anlatıyor. Müzede Karız kanallarının açılmasında kullanılan çeşitli aletler, inşaat planı, Karız kanallarını anlatan tarihi kaya resimleri ve şiirler de yer alıyor.

Ziyaretçilere Karız Kanalları hakkında bilgi veren müze, aynı zamanda **Doğu Türkistan** Karız Kanalları Araştırma Derneği'nin bilimsel araştırmaları, planlama ve Karız kanalları ile ilgili kalıcı arşiv oluşturma çalışmalarını gerçekleştirdiği bir mekan konumundadır. Müze, yılda 150 bin ziyaretçi ağırlayacak şekilde tasarlandı.

<http://turkish.cri.cn/1/2007/06/13/1@73151.htm>